

‘Meer zelfreflectie zou de leraar sieren’

Onderwijsbewindsvrouw Marja van Bijsterveldt kan zich best vinden in een aantal conclusies van de Onderwijsagenda, maar zou graag zien dat leraren zich ontdoen van hun slachtofferrol. Door **Robin Gerrits**

De staatssecretaris van Onderwijs zou zó graag de sfeer in de lerarenkamer zien veranderen. ‘Ik wil af van dat slachtofferchap dat op veel plekken nog altijd heerst. Leraren kunnen ook zelf de boel ter hand nemen en de verbetering van het onderwijs opeisen.’

Marja van Bijsterveldt (49, CDA) ziet zich ten dele gesteund door de dinsdag gepresenteerde uitkomsten van de mede door *de Volkskrant* georganiseerde Onderwijsagenda. De eerste twee oplossingen, over meer status en professionaliteit, deelt ze. ‘Maar wat ik mis is de noodzaak van een cultuurverandering op scholen. Er is daar nog te weinig zelfreflectie, te weinig kritische blik op de eigen praktijk.’

Versta haar niet verkeerd, ze komt gelukkig veel gepassioneerde docenten tegen. ‘Maar het beeld naar buiten is toch dat van een klagerige beroepsgroep, een terrein waar je eigenlijk niet moet willen werken. Terwijl het zo’n prachtig beroep is.’

En dat komt mede door het optreden van veel belangengroepen, vindt Van Bijsterveldt. ‘Die sfeer van behouden wat je hebt. Een paar jaar geleden zeiden ook de bonden nog: sturen op productiviteit, dat kan helemaal niet in het onderwijs! We zullen er toch aan moeten.’

Daarom vindt ze het wel mooi dat het hele project van de Onderwijsagenda juist de vaste spelers in de debatten passeerde en op zoek ging naar ideeën op de werkvloer. Van de

oplossingen herkent de staatssecretaris zich het beste in de koppeling van meer status en ruimte voor de docent, maar dan ook verplichte bijscholing. ‘We moeten met zijn allen scherper durven zijn. Docenten kunnen nu jaren aaneen werken zonder bijscholing. Dat kan een hersenchirurg zich niet veroorloven – waarom een docent die elke dag bezig is met de hersens van onze kinderen dan wel?’

Het is de andere kant van de fierheid die ze docenten zo gunt. ‘Wees offensiever, je maakt je vak groten-deels zelf, en dwing het bij je eigen schoolleiding af. Niet klagen: laat ons minder tijd steken in vergaderen. Daar ben je zelf bij.’

Durf daarom ook na te denken

over kortere vakanties, want linksom of rechtsom, zegt Van Bijsterveldt, daar ligt een oplossing voor het werkdrukprobleem. ‘Men wijst naar management en overheid, maar neem dat heft zelf eens in handen. In tal van andere sectoren wordt ook hard gewerkt.’

Wat kunt u als bewindsvrouw met de Onderwijsagenda?

‘Ik proef eruit – en dat bevat me – dat het in het onderwijs allemaal geen eenheidsworst hoeft te zijn. Ik ben er erg voor om goede prestaties extra te belonen. Het kan daarbij ook om een heel team gaan, dat je belooft met meer salaris of nieuwe apparatuur of zo. Durven excelleren, maar ook zelf zeggen waar het niet goed gaat.’

De kwestie van de onrechtmatig verstrekte diploma’s op Hogeschool In-Holland, heeft die nu te maken met een te grote speelruimte van docenten daar, of met ondermaats management?

‘Dat loopt hier sterk samen. Zeker is dat het college van bestuur hiervan kennelijk niet op de hoogte was. Dat vind ik ernstig. Ik denk dan: is het allemaal niet te groot geworden? Een tijdlang leek het wel of scholen alleen maar groeiden uit expansiedrift, vanuit de voor het onderwijs irrelevante vraag: wie heeft de grootste? Dat is slecht. Adel verplicht. Als je groot wilt zijn, moet je laten zien dat je de zaken onder controle hebt. ‘Ook bij veel roc’s (waar middelbaar beroepsonderwijs wordt gege-

ven, *red.*) vind ik de afstand tussen college van bestuur en de leerlingen erg groot geworden. Ik vraag het wel eens aan de bestuurders: waarom knip je het niet weer op? Er komt een moment dat de voordelen van een fusie niet meer opwegen tegen de grote nadelen ervan. Daarom onderzoeken Onderwijsraad en inspectie nu de bestuurbaarheid van de grote roc’s.’

Voelt u voor de door de Onderwijsagenda aangedragen oplossing leerlingen voortaan op het voor hen hoogst mogelijke niveau examens te laten doen?

‘Ik begrijp het, en er kan al veel. Maar we moeten oppassen de waarde van de diploma’s niet te ondergraven. We

hebben nu een helder systeem waarbij je middelbareschooldiploma toegang verschaft tot het vervolgonderwijs, koester dat. Je kunt trouwens sinds kort wel bovenop bijvoorbeeld een vmbo-t-diploma enkele vakken op havo-niveau halen.’

Is het behoudende van veel docenten niet heel verklaarbaar? Ze komen nog bij van wat eerdere generaties onderwijsvernieuwers allemaal aanpakten.

‘Zeker, dat snap ik goed. Dat raakte hen in de kern van hun vak. Maar we zijn nu verder. Ik zie graag offensief leraarschap, en een bescheiden overheid. Veel ruimte voor initiatieven en eigen invulling, maar wel regelmatig peilen of de prestaties goed blijven.’

‘In het algemeen hebben we in Nederland de zaakjes prima voor elkaar, zeker aan de onderkant, in de aanpak bijvoorbeeld van dreigende schoolverlaters. Maar we laten het liggen aan de bovenkant: hoogbegeafdheid, excellentie. We moeten uitblinken meer stimuleren. We laten een grote groep liggen.’

Is dit een mooi pakket om als minister op te pakken?

‘Ik zou graag verder gaan met Onderwijs, zeker. Maar wie straks ook minister wordt, kan zeker iets met de ideeën van de Onderwijsagenda. Wat goed werkt op één school, kan vaak ook worden vertaald naar andere scholen. We moeten het echt omvormen naar een cultuur van er alles uit willen halen.’

De *Onderwijsagenda* is een project van de *Volkskrant*, in samenwerking met *ThiemeMeulenhoff*
www.deonderwijsagenda.nl

Ik zie graag offensief leraarschap, en een bescheiden overheid

Marja van Bijsterveldt
 Foto ANP